

PÁLFFY GÉZA

A magyar királynék koronázása Mohács után

A mohácsi csatamezőn az oszmán-törököktől 1526-ban elszenvedett vereség következményei Közép-Európa és a Magyar Királyság életében hosszú távra sorsdöntő változásokat hoztak. Mindezek még a magyar királynék korábbi szerepkörében, valamint koronázásaik helyszínében és gyakorlatában is több meghatározó fordulattal jártak együtt. Végül pedig új korszakot nyitottak a „királynék városa”, Veszprém történetében is. A veszprémi születésű szerző írása e különleges változásokkal ismerteti meg olvasóit.

Magyarország az 1526 utáni négy évtized sorozatos szultáni hadjárataiban területének mintegy negyven százalékát, sőt fővárosát (Budát) is elvesztette, s közben kormányzása ugyancsak alapve-

tően megváltozott. A magyar trónt 1527. november eleji székesfehérvári koronázásától Habsburg I. Ferdinánd király (1526–1564) töltötte be, ami a megfogyatkozó területű Szent István-i állam számára új helyzetet teremtett.

A 16. század közepétől Ferdinándnak és utódainak köszönhetően a Magyar Királyság évszázadokra a közép-európai Habsburg Monarchia részévé vált. Az oszmánok előrenyomulása közepette az ország megmaradása más-ként nem volt lehetséges.

MAGYAR KIRÁLYNÉKBÓL NÉMET CSÁSZÁRNÉK

Mindezek következtében Magyarországon a trónján – természetesen magyar királyi minőségükben – a 16–18. században csaknem végig a Német-római Császárság vezetői ültek. Mivel a császári cím a magyar királynál előkelőbb méltóság volt, a magyar királynék legfőbb titulussá is a császárnéi vált. Az 1526 előtti évszázadokkal ellentétben a magyar királynék már nem a török hódítás miatt veszélyes Magyarországon, hanem az új uralkodói rezidencián, Bécsben éltek. Külföldön székelve a korábbi évszázadokkal ellentétben külön magyar királynéi udvartartást nem, csupán császárnéi udvartartottak. Így ténylegesen megszűnt a

Pfalz-Neuburgi Eleonóra Magdolna Terézia királyné koronázása a soproni ferences templomban, 1681. december 9. (Eredeti rézmetszet)

I. Lipót király három felesége közül – korai haláluk és az 1670-es évek politikai válsága miatt – végül csak a legutolsót, Eleonóra Magdolnát koronázták Magyarország királynéjává. A Thököly Imre vezetete kuruc felkelés miatt a magyar rendek arra kényszerültek, hogy országgyűlésüket Pozsony helyett Sopronban tartsák. Hosszú hónapok tárgyalásai után ez meghozta a Habsburg-udvar és a rendek között a 17. század újabb (1608, 1622 és 1646/47 után már negyedik) kiegyezését, amely helyreállította a Wesselényi-összeesküvéssel és az abszolutizmus sikertelen bevezetésével felborult egyensúlyt Bécs és a magyar elit között. Az új kompromisszum szimbolikus megkoronázása volt a királyné-koronázás. A szertartást ezúttal az esztergomi érsek, Szelepcsényi György és a betegsége miatt neki segédkező Széchényi György kalocsai érsek celebrálta. A Szent Koronát – amelyet a koronázási menetben Esterházy Pál nádor egy kis vánkoston vitt – az esztergomi érsek és a nádor érintette a királyné jobb vállához.

veszprémi püspökök korábbi királynéi kancellári feladatköre is.

A császárné magyar királynéi feladatokat elsősorban magyarországi koronázásuk alkalmával, majd az országgyűléseken láthattak el. Mindez azonban csupán szimbolikus jelentő-

séggel bírt, hiszen a magyar királynéknak tényleges kormányzati szerepük egyáltalán nem maradt. Ezen még az sem változtatott, hogy az uralkodó-avatáshoz hasonlóan koronázásukra a magyar rendek megerősödése miatt ettől kezdve kizárólag a diétán kerülhetett sor. Az országgyűlésekkel egybekötött ceremóniák miatt viszont – bár a királyné-koronázásnak államjogi funkciója nem volt – több szertartás a rendek és az uralkodó mindenkori hatalmi küzdelmének részévé vált. Így például a 17. században Gonzaga Eleonóra Anna királyné 1622. évi soproni vagy Eleonóra Magdolna 1681. decemberi, ugyanitt tartott koronázása egy-egy fontos politikai kompromisszumrendszer jelképes „megkoronázása” is volt egyúttal. Jelentős részben ugyanennek tartható a kiegyezést követően Ferenc József (1848–1916) és Erzsébet királyné közös koronázása 1867. június 8-án.

Az új gyakorlat különleges következményekkel járt a királyné koronázására is. Többször előfordult – ha hosszabb ideig nem rendeztek országgyűlést, vagy a császárné, esetleg az uralkodó váratlanul elhunyt –, hogy a császárné magyar királynévá koronázását nem tarthatták meg. Ezzel magyarázható, hogy például III. Ferdinánd három felesége közül csak kettő (1638: Mária Anna, Pozsony és 1655: Gonzaga Eleonóra Magdolna, Pozsony), I. Lipót ugyancsak három hitvese közül pedig csupán egy (1681: Pfalz-Neuburgi Eleonóra Magdolna, Sopron) lett koronás

magyar királyné. I. József, II. Lipót és V. Ferdinánd királyaink feleségeinek (Vilma Amália, Mária Ludovika és Mária Anna) szertartására pedig sohasem került sor. Mindezek jelentős újdonságoknak számítottak a korábbi évszázadok királyné-koronázási szokásaihoz képest.

KIRÁLYNÉ-KORONÁZÁSAINK ÚJ HELYSZÍNEI

A 16. században nemcsak a magyar királyné és egykori kancellárjaik szerepköre változott óriásit, de koronázási ceremóniáik is. A leglényegesebb fordulatot az országgyűlések alatti koronázás megszilárdulása mellett a szertartások helyszínének megváltozása jelentette. Míg a késő középkorban a magyar királyné koronázását az ősi koronázóvárosban, Székesfehérvárott tartották, 1526 után már csak I. Ferdinánd feleségét és Szapolyai János hitvesét koronázhatták itt: Jagelló Annát 1527. november 4-én, Izabella királynét 1539. március 2-án. Az utóbbi esemény volt a magyar történelemben az utolsó Fehérvárott tartott uralkodókoronázási ceremónia.

A veszprémi püspökök azonban különleges módon egyik szertartáson sem juthattak szerephez. 1527-ben a jelen lévő Szalaházy Tamás még nem volt felszentelt püspök, így érdemben nem vehetett részt az egyházi ceremónián. 1539-ben Kecseti Mártonnal is ugyanez volt a helyzet. Így a Szűz Mária-bazilikában mindkét királynét a

A KIRÁLYNÉK VÁROSÁBÓL VÉGVÁR

**A török hódítás a „királyné városa”, Veszprém életében is igazi sorsfordulót hozott.
A városban 1526 után évszázadokon keresztül nem járhatott sem király, sem királyné.**

A török hódítást követően Veszprém 1552 és 1566, majd 1593 és 1598 között két ízben is oszmán szandzsákszékhely lett, a 17. században pedig előbb 1605-ben Bocskai István, majd 1620 őszén Bethlen Gábor fejedelem, végül 1683 júniusában a törökök és Thököly Imre hadai együttesen foglalták el. Ezen események a városra és a királynékhoz egykor oly szorosan kapcsolódó székesegyházra tetemes pusztítást hoztak. Még a püspökváros megmaradása is kérdésessé vált.

Veszprém az 1540-es évektől másfél évszázadra tehát a Habsburg Monarchia és az Oszmán Birodalom közvetlen határvidékére került. A királynéi püspökvárosból így lett hosszú időre törökellenes végvár, a kereszténység védőbástyáját alkotó magyarországi határvédelmi rendszer meghatározó erőssége: a Balaton és a

Duna között fekvő győri főkapitányság egyik kulcsvára. A véghelyé válás és a város három török megszállása valódi sorsfordulót jelentett Veszprém püspökei és káptalanjuk számára is.

Az egykori királynéi kancellárok utódai a növekvő háborús fenyegetettség közepette már az 1530-as évek végétől a védettebb Sümegre tették át székhelyüket, a káptalan pedig utóbb Zalaegerszegegen talált menedékre. S noha a kanonokok 1630-ban visszatérhettek a végvárvárosba, a püspökök csak a 18. század elejétől használhatták Veszprémet újra állandó rezidenciájukként. Mindezek ellenére a több száz éves középkori hagyományok tisztelete és a káptalan veszprémi tartózkodása miatt a kortársak még a 17. században is Veszprémet tekintették az egyházmegye székhelyének.

Királynékoronázás Pozsonyban.

Karolina Augusztia bevonulása a Szent Márton-templomba, 1825. szeptember 25.

rangidős felszentelt főpap (1527-ben Podmaniczky István nyitrai püspök, 1539-ben Várdai Pál esztergomi érsek) kente fel és koronázta. Ám az utóbbi nem a Szent Koronával történt, hanem *„egy nem annyira régi, ám pompás és jókora, igen nagy értékű gyöngyökkel díszített másik koronával”,* azaz a királynéi házi koronával.

1539 után többé nem került sor Székesfehérvárott magyar királyné-koronázásra, miként uralkodóvá avatásra sem. A koronázóváros 1543. szeptember 2-án tartósan az oszmánok kezébe került, így I. Ferdinánd utódainak koronázására új helyszínt kellett keresni. Ezt a magyar politikai elit Pozsony városában találta meg, amely az 1530-as évektől Magyarország belpolitikai igazgatásának központja, az országgyűlések új helyszíne, a Magyar Kamara székhelye és Várdai érsek, királyi helytartó rezidenciája is lett. Másként fogalmazva a Magyar Királyság „belpolitikai fővárosa”, hiszen az uralkodói ud-

varnak és az új központi kormányservezetnek köszönhetően a császárvárossá előlépő Bécs a királyság „második fővárossá” vált.

A magyar királyok ősi koronázóvárosa, Székesfehérvár helyére így lépett Habsburg Miksa 1563. szeptember 8-án tartott ceremóniájától Pozsony városa, amely egészen 1830-ig megőrizte ezt a szerepét. Sőt Miksa felesége, a dinasztia spanyol ágából származó Mária másnapi (szeptember 9.) koronázási szertartásától kezdve a kora újkorban többségében Pozsonyban koronázták a magyar királynékat is. A 17–18. században csupán néhány ceremónia jelentett kivételt. Gonzaga Eleonóra Anna királyné 1622. nyári és Pfalz-Neuburgi Eleonóra Magdolna 1681. végi koronázását – politikai-katonai okokból – Sopronban, az akkori ferences (a mai bencés vagy Kecse-) templomban tartották. Majd I. Ferenc (1792–1830) második felesége (Bourbon Mária Terézia) 1792. júniusi koronázására már a régi magyar királyi székhelyen, Buda városában kerülhetett sor. Ez volt az első budai uralkodópár-koronázás, amelyet azonban még nem a Nagyboldogasszony-templomban (a későbbi Mátyás-templom-

ban), hanem a Mária Magdolna-templomban (a majdani Helyőrségi templomban) szerveztek meg. Ferenc király szertartását június 6-án, a királyné ceremóniáját június 10-én tartották.

Noha Ferenc német-római, majd osztrák császár újabb két feleségét (Mária Ludovikát és Karolina Augusztát) 1808-ban és 1825-ben ismét a pozsonyi Szent Márton-templomban koronázták királynévá, az utolsó két magyar királyné szertartását újra Budán (Erzsébet, 1867), majd az 1873-ban egyesült Budapesten (Zita, 1916) bonyolították le. Összességében tehát az újkorban Sopron kétszer volt királynékoronázás helyszíne, Budán pedig három uralkodókoronázást tartottak. A legtöbb királynéi ceremóniának, mindösszesen hétnek Pozsony adott helyet. Székesfehérvár viszont egykori szerepét már sohasem nyerte vissza.

A VESZPRÉMI PÜSPÖK KIRÁLYNÉ-KORONÁZÁSI JOGA

Jóllehet a magyar királynék uralkodásában és koronázásaik helyszínében 1526 után döntő változások következtek be, a veszprémi püspökök sok min-

dent megőriztek királyné-koronázási jogkörükből. Annak ellenére, hogy már nem lehettek a királynék kancellárjai, nem élhettek a külföldön tartózkodó uralkodók közelében, jó ideig még Veszprém városában sem. Sőt egyes agilisabb püspökök a középkori hagyományokra hivatkozva a 18. században egyenesen bővíteni próbálták a királyné-koronázásokon betöltött szerepüket.

Erre elsősorban az kínált lehetőséget, hogy az uralkodókat koronázó esztergomi érsekekkel a veszprémi püspököknek a királyné-koronázás kapcsán már a 13. századtól gyakori vitáik voltak. 1216-ban pápai közvetítéssel végül abban állapodtak meg, hogy ha a király és a királyné koronázására egyidejűleg kerül sor, akkor az uralkodót Esztergom érseke, míg feleségét Veszprém püspöke koronázza meg és keni fel. Ha viszont a királynét külön koronázzák, akkor az esztergomi érsek csupán a felkenést hajtja végre, a koronát viszont a veszprémi püspök teszi a fejére. Ha az érseki poszt betöltetlen lenne, vagy maga az érsek a királyné koronázásától távol maradna, a veszprémi püspök keni fel és koronázza meg a királynét. Mivel azonban már a 13. században is voltak példák arra, hogy a veszprémi püspök képes volt – az érseki tisztség betöltése idején is – a felkenés aktu-

sát átvenni, azaz a koronázás jogát teljességében megszerezni, erre később hivatkozhattak a veszprémi püspökök.

1563 szeptemberétől a pozsonyi és soproni koronázások többségén – amikor a királynékat mindig külön napon és önálló szertartás keretében koronázták meg – a következő rituálé érvényesült. Miután a magyar király megkérte a szertartást végző esztergomi érseket, hogy koronázza meg feleségét, a krizmával való felkenést mindig az érsek végezte. Emellett az első pozsonyi koronázástól egészen 1655 júniusáig szintén egyedül ő, 1681-től viszont már többnyire a nádorral együtt közösen érintette a királyné jobb vállához a Szent Koronát – miként ezt I. Ferenc utolsó feleségének, Karolina Augusztia magyar királynénak a pozsonyi Szent Márton-templomban 1825. szeptember 25-én tartott szertartásáról készült egyik ábrázolás érzékletesen mutatja.

Ez a különleges ceremóniaelem szimbolikusan azt jelezte, hogy a királyné osztozik férjével az uralkodás és az ország kormányzásának terhében. Noha a középkorból egyetlen adatunk sincsen a vállérintés aktusára, ennek ellenére valószínű, hogy egy késő középkori hagyományt vihettek tovább 1563 ősztől Pozsonyban. Ugyanitt az is bevett gyakorlattá vált, hogy a *Te Deum* előtt az esztergomi

érsek a királyné jobb kezébe adta a jogart, a balba pedig az országalmát, azaz az igazság és az uralom szimbólumait. Ezt követően mindez így maradt az utolsó királyné-koronázásig, 1916 decemberéig.

Bár a királyné vállának a Szent Koronával való érintése mindig egészen kiemelkedő jelentőséggel bírt, ez a veszprémi püspök szűk értelemben vett koronázási jogát nem korlátozta. Ugyanis – miként már 1527 őszén is történt – az újkorban mindvégig egy másik, ún. házi koronával (latinul *corona domestica, corona privata*, németül *Hauskrone, Privatkrone*) végezték a korona fejre tételének rituáléját. Ha volt felszentelt veszprémi püspök, csakis ő helyezhette ezt a magyar királyné fejére.

A Szent Koronával ellentétben a házi korona nem volt állandó. Míg Jagelló Anna királyné 1527. évi fejéke akár még a késő középkori magyar ki-

**Karolina Augusztia magyar királyné
koronázása a pozsonyi Szent
Márton-templomban, 1825. szeptember 25.**

(Wilhelm Rieder vízfestménye)

A Szent Koronát a királyné jobb vállához érintik: balról Rudnay Sándor esztergomi érsek-hercegprímás (1819–1831), jobbról Habsburg József nádor (1796–1847).

KRONOLÓGIA A MAGYAR KIRÁLYNÉK KORONÁZÁSA MOHÁCS UTÁN

1527. november 4.

I. Ferdinánd király feleségét, Jagelló Annát magyar királynévá koronázzák az ősi koronázóvárosban, Székesfehérvárott.

1539. március 2.

Szapolyai János felesége, Jagelló Izabella királyné-koronázása a fehérvári a Nagyboldogasszony-bazilikában. Az utolsó fehérvári uralkodókoronázás.

1563. szeptember 9.

Az első pozsonyi királyné-koronázás: Habsburg Mária királynénak, Miksa király feleségének ceremóniája a Szent Márton-templomban, amely a régi koronázási tradícióknak megfelelően zajlik.

1622. július 26.

Gonzaga Anna Eleonóra királyné, II. Ferdinánd felesége koronázása a soproni ferences (mai bencés) templomban, az első soproni uralkodókoronázás.

1681. december 9.

I. Lipót harmadik felesége, Pfalz-Neuburgi Eleonóra Magdolna királyné soproni koronázási szertartása, az utolsó soproni uralkodókoronázás.

1792. június 10.

Az első királyné-koronázás Budán: I. Ferenc felesége, Bourbon Mária Terézia szertartása a Mária Magdolna-, későbbi Helyőrségi templomban.

1825. szeptember 25.

I. Ferenc negyedik felesége, Wittelsbach Karolina Augustza királyné koronázása. Az utolsó, egyúttal a hetedik királynéi szertartás Pozsony városában.

rályi udvari kincstárból is származhatott, 1563-ban felesége számára Miksa főherceg újonnan készíttetett egy ugyancsak „gyönyörű és művészi kidolgozású és nagyon értékes koronát”. Ezt az 1638. februári szertartás után Pozsonyban, Esterházy Miklós nádor szállásán a magyar országgyűlés szencsésebb képviselői meg is tekinthették. Erzsébet királyné 1867. június eleji ceremóniájára a neves bécsi Rothe aranyműves- és ötvöscég szintén új házi koronát készített: nevezetesen I. Ferdinánd osztrák császár – V. Ferdinánd néven magyar király – felesége, Mária Anna császárné egykori koronájából. Ehhez számos értékebb gyémántot és drágakövet még Mária Terézia magyar királynő egykori házi ékszereiből is átalakítottak. Miként több korabeli dokumentum bizonyítja, ezt a koronát használták Zita királyné 1916. december végi szertartásán is.

A királynék felkenésének feladatát Veszprém főpapjainak végül annak elenére sem sikerült megszerezniük, hogy ezzel a 18. században két befolyásos püspök is megpróbálkozott. Előbb 1714-ben III. Károly király felesége, Erzsébet Krisztina koronázása kapcsán Volkra Ottó János püspök, aki a veszprémi egyházmegye és Veszprém városa 18. századi újjászületésével kapcsolatosan komoly sikereket mondhatott magáénak (szemináriumalapítás, piaristák letelepítése, katolikus újjáéledés, városi újjáépítés), amelyek részben mind a mai napig meghatározzák a Séd-parti város és vára arculatát. Az 1790-es évek elején hasonló kudarccal járt a Veszprém életében szintén meghatározó szerepet játszó Bajzáth József püspök is.

Ők mindketten a veszprémi püspökség újjászervezésének és régi jogai visszaszerzésének jegyében szerették volna a királynék felkenését és a koronázómise celebrálását az esztergomi érsekektől megszerezni. Mivel azonban az utóbbiak pozíciói a megelőző két-három évszázadban, azaz – mint az uralkodói döntés végül fogalmazott – „az emlékezetet meghaladó idők óta” megingathatatlanok voltak, ezeket a megszilárdult szokásokat még az Árpád-kori kivételek sem írhatták felül. A veszprémi püspököknek az 1629. évi nagyszombati tartományi zsinat határozata sem kedvezett, amelyben a nagy formátumú esztergomi érsek, Pázmány Péter ugyancsak saját előjogait foglaltatta írásba a veszprémi püspökkel szemben.

AZ UTOLSÓ KÉT KIRÁLYNÉ- KORONÁZÁS BUDÁN

Az utolsó királyné-koronázások ugyan sok tekintetben folytatói voltak a korábbi évszázadok ceremóniáinak, mégis számos változásnak lehetünk szemtanúi. Mindkét szertartást a budai Várban és a Nagyboldogasszony-templomban, a mai Mátyás-templomban tartották. A korábbi évszázadokkal ellentétben ráadásul az uralkodót és feleségét, 1867. június 8-án Ferenc Józsefet és Erzsébetet, illetve 1916. december 30-án IV. Károlyt és Zita királynét egy napon, sőt ugyanazon szertartás keretében koronázták meg.

Az 1216. évi nevezetes megállapodás értelmében ilyen esetben, azaz a király és a királyné egyidejű koronázásakor az uralkodót az esztergomi érseknek, feleségét pedig a veszprémi püspöknek kellett volna felkennie, majd megkoronáznia. Ez azonban sem 1867-ben, sem 1916-ban nem így történt. Az uralkodópár felkenését mindkét alkalommal az érsek-hercegprímás, Simor János, majd Csernoch János végezte, a veszprémi püspök, Ranolder János, illetve Hornig Károly továbbra is csak a házi koronát helyezhette a királyné fejére. A Szent Koronát ugyancsak az érsek és a már nem létező nádort helyettesítő miniszterelnök (1867-ben Andrássy Gyula, 1916-ban Tisza István) érintette együttesen a királyné vállához. Mindez azt jelentette, hogy az Árpád-kori egyezséget felülírták az újkori szokások. Az esztergomi érsekek ugyanis szívósan és sikerrel tartották ki előjogaik védelmében.

Hiába íratta meg Hornig püspök 1901-ben a kiváló egyháztörténésszel, Kollányi Ferencsel a veszprémi püspökök királyné-koronázási jogának történetét, majd harcolt a ceremónia előtt is a felkenés elvégzéséért, próbálkozását 1916 decemberében sem koronázta siker. Így ő is csupán a házi koronát helyezhette Zita fejére, amelyet a királyné még a koronázást megelőző napon fel is próbálhatott. Ezt követően a kora újkori hagyományoknak megfelelően a 17. századi miseruhát viselő Csernoch János primás Tisza István miniszterelnökkel megérintette a királyné jobb vállát a Szent Koronával. Ezután a hercegprímás átnyújtotta a királynénak a jogart és az országalmát, miként ez már 1563-ban is történt, végül pedig Zitát a trónhoz vezették, férje mellé.

NÉGY KORONA A 16-17. SZÁZADI KIRÁLYNÉ-KORONÁZÁSOKON

A kora újkori királyné-koronázások egy részén nem csupán a királyné vállát érintő Szent Korona és a fejére helyezett házi korona szerepelt, mely utóbbit a koronázást megelőzően, már a szentélybe való bevonuláskor is viselt. Amennyiben a császárnét vagy esetleg a magyar trónörökös feleségét koronázták királynévá (mint ez számos esetben történt, például 1563: Miksa főherceg felesége, Mária, 1638: Mária császárné, 1655: Gonzaga Eleonóra Magdolna császárné, 1681: Pfalz-Neuburgi Eleonóra

Magdolna császárné stb.), további két korona is szerephez jutott a szertartáson. Mivel ezekben az esetekben a regnáló magyar uralkodó legmagasabb címe a német-római császári titulus volt, a birodalmi felségjelvények is megjelentek a ceremónián: a birodalmi jogart, országalmát, kardot és koronát ugyan csak másolatokban, de a magyar koronázási menetben is felvonultatták, kis párnákon hordozva azokat (nyirtóképkön 4-7-es jel). Eközben a szertartáson a császár fején mind-

végig saját császári házi koronája díszelgett (8-as jel), amely a 19. században az osztrák császári korona lett.

A koronák közül a legnagyobb szerephez a királyné-koronázásokon is a magyar államiság szimbóluma, a Szent Korona jutott. Ezt a 17. század elejétől ugyancsak egy párnán mindig a nádor vitte a ceremónián – 1681 decemberében Sopronban például Esterházy Pál (14-es jel). A jelenlévők számára a négy korona összességében jól mutatta, hogy a magyar trón-

non a kora újkorban a Német-római Császárság uralkodója ült, aki felesége magyar királynévá koronázása esetén e legmagasabb tisztségében jelent meg. A felvonultatott koronák sora érzékletesen tükrözte mindazokat a lényeges változásokat is, amelyek a magyar királynék szerepkörében és koronázásaik gyakorlatában a 16. század közepétől végbementek: a Magyar Királyság ekkor már a Habsburg császárok dinasztikus államának meghatározó része volt.

Mindez egyértelműen a magyar katolikus egyház első emberének, az esztergomi érseknek a sikerét jelentette a

veszprémi püspökkel szemben. Ennek ellenére a magyar történelem folyamán senki sem kérdőjelezte meg, hogy a

királynéi korona fejre tételének kizárólagos joga a „királynék városának”, Veszprémnek a püspökét illeti meg. ♦

Orczy Lőrinc
a magyar koronázási
országzászlóval, 1830

E. Pusht

UNGARISCHES KRÖNYIGES - FÜRSTEN.
MAGYAR KORONÁTIÓ VISELETÉ